

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Macherentini Societatis Iesv Theologi,
Explanatio Catechismi Catholici**

Macherentinus, Johannes

Colon., 1612

De Baptismo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39397

DE BAPTISMO.

*Pet. de So-
to de Sa-
cerd Inst.
Ioan 3.*

Quæ sunt Baptismi partes?

Materia seu elementum est aqua ex Christi institutione. Forma verò seu verbum: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Quare aqua?

Hoc elementum propter communitatē & abundantiam, & naturales eius proprietates, ac mysticas significationes, ad hoc Sacramentum maximæ necessitatis, ab ipso Deo electum est.

Quid forma significat?

Exprimitur in ea actus baptizandi, & sanctissima Trinitas, tanquam causa prima quæ in Baptismate operatur.

Quis Baptismi minister?

Proprius quidem Sacerdos est: in articulo autem necessitatis potest quiuis baptizare: si quis verò non Sacerdos extra necessitatem baptizauerit, peccat proculdubio, & mortaliter.

Quis est capax Baptismi?

Omnis qui natus est, siue sit paruulus, siue adultus.

S 4 *Quæ*

Quæ est dispositio in ministrante & suscipiente necessaria?

In ministro necessaria est ad veritatem Sacramenti, intentio faciendi, quod ex instituto Christi, Ecclesia facit: ut verò non peccet, etiam hoc necessarium est, ut non faciat ob malum finem. In suscipiente adulto ad veritatem Sacramenti intentio suscipiendi Sacramentum: recta verò fides, propositum non peccandi, & mutandi vitam, ut fructum consequatur Baptismatis, & minister non peccet.

In pueris, & ijs, qui nunquam habuerunt usum rationis, nec ipsorum, nec parentum voluntas necessaria est ad Sacramentum, sed ad rectum usum Sacramenti voluntas parentum, aut eorum quibus commissi sunt, professio susceptorum, & quoddammodo fideiussio requiritur.

Quis Baptismi effectus?

Primus & proprius est, plena atque perfecta peccatorum omnium remissio: quod significatur.

Ezech. 36. Primo, ipsa lotionem, de qua Ezechiel: *Esfundam super vos aquam mundam, & mundabimini.*

Deinde ipsa forma: *Ego te baptizo, &c.* Cū enim dicitur *Baptizo te*, significatur totius hominis ablutio, non corporis tantū: Cum
addi-

additur, in Nomine Patris, &c. significatur supercelestis & diuina plane mandatio. Illud namque, in Nomine, dupliciter intelligi potest: vel vt sit idem tanquam minister, & potestate accepta à Patre & Filio, &c. vel subinuocatione, & in honorem & laudem nominis diuini. Hic effectus Baptismo conuenit, vt est configuratio quædam mortis & sepulturæ Christi, vt æstimemus nos mortuos esse peccato, sicut & ipse mortuus est similitudini carnis peccati. Est itaque Baptismus verum illud rubrum mare sanguine Christi aspersum, in quo Ægyptij omnes submerguntur. *Rom. 6.*

Quis secundus?

Gratiæ Dei & virtutum omnium collatio: quem etiam aqua ipsa virtute sua, quia fecundat, & perspicua est, significat: vt videlicet non sit anima nostra sterilis, vt terra sine aqua, sed inebriata potius & infusa, & potens germinare. Est lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos abunde. *Tit. 3.*

Quis tertius?

Vera vnio ad Christum caput nostrum, & insertio quædam. Quotquot enim in Christo baptizati sumus, Christum induimus. Et vitis est Christus nos pslmites. *Galat. 3.*

Quid hinc colligimus?

S 5 Pet

*Aug. lib. 1.
de peccate-
ru. & re-
miss. c. 27.
& 28.*

Per hoc Sacramentum in nobis effici, & produci omnes effectus passionis, & Redemptionis Christi. Venit autem ille, viuificare, soluere, liberare, illuminare, redimere à morte ab infirmitate, à seruitute, captiuitate, & tenebris, adoptare nos in filios Dei, regnum cœleste aperire, Spiritum suum nobis participare, & ad regnum cœleste perducere, quæ omnia proculdubio in Baptismo & significantur, & efficiuntur.

Cur non potest hoc Sacramentum iterari?

Primò, Baptismus est Spiritualis quædam generatio, & mortis Christi plena configuratio: Hominem verò tantum semel generari contingit.

Secundò, Christus mortuus est semel, sacrilegium itaque esset iterum baptizari.

Tertiò, Accedit quod character semper maneat, & peccatum (in cuius remedium propriè institutus est) originale videlicet, repeti non possit.

In pœnitentia, Eucharistia, & alijs Sacramentis, etiam Passio Christi significatur, & eius virtus applicatur animæ, non poterunt ergo iterari?

In Sacramentis & eorum effectibus, magis considerandus est modus significandi, & efficiendi, quam res significata. In pœnitentia & Eucharistia significatur passio Christi,

vt medicina & cibus, quæ frequenter adhiberi solent, ac proinde iterari possunt.

Cæremonia Baptismi ad quid referuntur?

Ad Baptismi effectus, & nostram obligationem declarandam. *Ex. 4. lib. Inst. Fran. Coster.*

Cur consecratur aqua?

Ex Apostolorum institutione consecrari solet, vt aiunt, B. Dionysius Ariopagita, D. Basilius, & D. Augustinus infuso sacro unguento: ad significandum, his aquis conferendam gratiam Spiritus Sancti ad peccatorum ablutionem. Imponitur iisdem aquis cereus Paschalis, qui significat Christum post passionem suam, nouo lumine & glorioso corpore rediuitum, quinque splendida vulnera, ceu quinq; odoriferi thuris globulos gestantem. Quia per eius passionem, mortem & resurrectionem, potestas abluendi sordes peccatorum, est aquis cõcessa. Ceterû bis quotannis hic fons Baptismi consecratur; pridie Paschæ & Pentecostes (qui dies olim baptizandis catechumenis deputati erant) quia Christi mors & resurrectio, & Spiritus sancti gratia in Baptismo operantur. *Cap. 2. Eccl. Hierarch. li. de Spiritu S. cap. 25. & Tract. 118. in Ioannē.*

Qui sunt ritus baptizantium?

Primò, defertur baptizandus ad fores Ecclesiæ; quia in domum Dei non meretur ingredi, qui peccatorum sordibus est conspur-

spurcatus: *Domum enim Dei decet sanctitudo, in*
Psal. 92. longitudinem dierum. Atque hoc loco catechi-
 zatur, & exorcizatur, id est, proponitur ei fi-
 des Ecclesiæ Catholicæ, vt sciat quid sit in
 posterum ei credendum: & varijs orationi-
 bus adiuratur dæmō, adhibita etiam lectio-
 ne Euangelij & exsufflatione, per quam de-
 pellitur diaboli potestas inimica (ait D. Au-
 gustinus) qui hactenus infidelem possedit.
Lib. 1. de Symb. c. 1. Deinde imprimitur crucis signum fronti,
 pectori, oculis, auribus, alijsque sensibus: vt
 sciat.

Primò, Sacramento Baptismi in animam
 imprimi signum Christi, id est, characterem
 indelebilē, quo & in die iudicij fuisse Chri-
 stianus agnosceretur.

Secundò, aperiri sensus omnes ad agnos-
 cendum verum Deum, & Dominum IESUM
 Christum.

Tertiò, omnibus sensibus & potentijs,
 Christi fidem, & Catholicam, esse palam
 profitendam.

Quartò, Christiano homini non Dæmo-
 nis, sed CHRISTI crucem esse ferendam.
 Christianam etiam vitam non esse delitijs
 plenam, sed laboriosam, ac proinde non ef-
 se mirandum Christiano, si in hac vita mul-
 ta tristitia & aduersa patiatur, quod ista sit
 vocatio nostra.

Quintò, Corpus ipsum effici habitacu-
 lum

lum Spiritus Sancti : quia ex signo externo præfixo domui, cognoscitur, quis in ea habitet, & quid operis in ea agatur.

Cur datur degustandum sicut benedictum?

Primò, ad significandum, quod à putredine & fœtore peccatorum omnium liberetur, ut à vermibus peccatorum vltra non putrefiat, sed magis illæsus seruetur, ad maiorem gratiam percipiendam.

Secundò, quod ipsi gustus detur rerum Spiritualium, ne illa posthac insipida sint ei, quæ in Ecclesia traduntur, sed potius delectetur, videat, & gustet, quam suavis sit Dominus.

Tertiò, quod veram accipiat, & diuinam sapientiam, in omnibus actionibus adhibendam, ne quid imprudenter, temerè, aut irreligiosè agat. *Sal sapientiæ* (ait Beda) *quo in-* *Lib. 2. in
1. Esdræ
cap. 7.*
tiantur Cathedumeni, in cunctis operum nostrorum sacrificijs offerre iubemur.

Quartò, quod per gratiam Baptismi, & corpus ipsum liberabitur aliquando ab omni corruptione.

Postquam baptizandus in Ecclesiam indu-
citur, quid fit?

Initio tanguntur à Sacerdote nares & aures saliuæ, prolatis Christi verbis, quibus aures & linguam surdi & muti tangens vsus est, *Ephata, quod est, aperire*: tali contactu significando.

Primò,

*Matth. 7.
Ambr. lib.
1. de Sacra.
cap. 1.*

Primò, quod iam verum ac viuum efficiatur Christi membrum, cum reliquo corpore capiti adhærens.

Ioan. 10.

Secundò, quod aures internæ aperiatur, ne ad diuinas promissiones, comminationes, aut admonitiones obsurdescat, sed facillè intelligat vocem Domini & pastoris sui iuxta illud: *Oues meæ vocem meam audiunt:* vt norit discernere vocem Pastoris à voce alienorum, & Spiritum Christi à spiritu Pseudoprophetarum: atque vt audiat mandata Domini sui, eaque in intimo cordis reponat.

Nares etiam attinguntur, vt aperiatur ad percipiendum odorem notitiæ Dei, vt ex creaturis non fœtorem & noxium odorẽ hauriat, sed suauem & salutarem animæ, id est, vt Deum in omnibus creaturis agnoscat, illis non nimis adhæreat, illas non admiretur, vel magni faciat, sed pro creaturis, rebus caducis & perituris habeat: in qua re sita est vera & Christiana scientia.

Ioan. 5.

Tertiò, quod sicut Christus cæcum illum à natiuitate, luto ex salina oculis imposito, ad aquas Siloë abluendum misit: ita baptizandus, sordibus peccatorum infectus & conspurcatus, ad baptismum lauandus mittatur.

Quid deinceps sequitur?

Ab renuntiatio: de qua B. Hieronymus

In

In mysterijs (inquit) primum renuntiamus, ei, qui in occidēte est, nobisq; moritur cum peccatis, & sic versi ad orientem pactum inimus cum sole iustitie, & ei seruituros nos esse promittimus Et B. Augustinus: Renuntiemus Diabolo, Angelis & pompis Amos 6. eius: Hoc audistis, hoc & vos profesti estis, renuntia. Lib 2. de re vos Diabolo, Angelis & pompis eius. Videte dile- Symbol. ad cate. ca. 1. disissimi quia hanc professionem vestram in curiam profertis Angelicam, nomina profitentium in libro excipiuntur vita, non à quolibet homine, sed à superiore cœlitus potestate. In die Baptismatis (ait B. Gregorius) omnibus nos antiqui hostis operibus Hom. 20. atque omnibus pompis abrenuntiare promisimus. in Euang. Itaq; vnusquisque vestrum ad considerationem suã mentis oculos reducat, & si seruat post Baptismũ, quod ante Baptismum spondit, certus iam quia fidelis est, gaudet. Et D. Ambrosius: Quando te Lib. 1. de interrogauit Presbyter Abrenuntias Diabolo, & o- Sacra. c. 2. peribus eius, quid respōdisti? Abrenuntio, Abrenuntias saculo, & voluptatibus eius, quid respondisti? Abrenuntio. Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tua series cautionis. Si chirographum homini dederis, teneris obnoxius, vt pecuniam eius accipias, teneris adstrictus, & reluctãtem te fenerator adstringit, atq; illic tua cautione conuincaris: vbi promiseris considera, vel quibus promiseris. Leuitam vidisti, sed minister est Christi: vidisti illũ ante altaria ministrare. Ergo chirographum tuum tenetur non in terra, sed in cœlo.

Quare

*Quare ista renunciatio à Catechumenis ante
Baptismum instituitur?*

Ut sciant Christiani: non esse solorum
monachorum aut religiosorum renuntiare
sæculo, sed hanc esse omnium Christiano-
rum professionem, *vt non sint de hoc mundo: sicut & Christus non fuit ex hoc mundo*, vt deserant mundum atque omnia quæ in mundo sunt: vt cor sursum habeant ad Dominum, *exspectantes beatam spem & aduentum gloriae magni Dei*: atque hanc professionem tam esse propriam & intimam Christianis, vt qui eam negligit, non minus censetur reus quàm religiosus violans votum suum, monasticæ professionis Vterque maledictioni est obnoxius, maiori quidem hic: ille minori, sed ambo intolerabili.

*Quare vngitur oleo sanctificato in pectore
& scapulis?*

Primò, vt sciat se *tanquam Christi athletam* (ait Ambro.) *quasi luctamen huius sæculi luctaturum*: solent enim luctantes inungi.

Secundò, vt *nullæ reliquie latentis inimici* (inquit Rabanus) *in eo resideant*: penetrans quippe oleum, significat etiam interiora quæque curari.

Tertiò, vt sciamus Baptismi gratiam non nostris meritis, sed Christi beneficio, & gratuita beneficentia donari, quæ per oleum signi-

significatur, iuxta illud Psalmistæ: *Impingua- Psal. 23.*
sti in oleo caput meum.

Quartò, quia oleum est medicamenti species (siquidem Samaritanus infudit in *Luca. 10. 4*
 vulnera *oleum & vinum.*) Per hanc vnctionē significatur, interna vulnera animæ nostræ, hoc est, passiones, & noxias infirmitates hac medicina curari, fomitemque ipsum, quantumuis non omninò extinguitur, at certe debilitari, & frangi, viresque & robur spirituale nobis addi, tentationes omnes daemnis & carnis expellendi, iuxta illud: *Peccatum Rom 7.*
vobis non dominabitur: quia non estis sub lege, sed *a Lib. 3.*
sub gratia. Qua de re pulchrè *Lactantius, diuin. in-*
 Firmianus, *b Cyprianus & c Augustinus,* qui *stir. c. 26.*
 huius rei experientiam mirabilem, tum in se *b Lib. 2.*
 ipsis, tum in alijs referunt. Olim quidem (vt *Epist. 2.*
 testis est B. *d Dionysius Ariopagita*) inungi *c Lib. 4.*
 solebat totum hominis corpus: nunc autem *Confes ca.*
 solum pectus cum scapulis: pectus quidem, *4 & lib.*
 vt intelligamus mentem ipsam seu cor diui- *9 cap. 14.*
 na virtute corroborari: scapulæ verò, quia *& 6.*
 datur homini robur, ad iugum Christi ferē- *d ca. 2. Ec-*
 dum. Ante inungitur, & retro: vt vndique *cle. Hiera.*
 muniatur, & confirmetur ad opera bona *In Clemē-*
 præstanda, corde & corpore, voluntate, & *te summa*
 opere. *Trinit. &*
fide Cach.

Examen de fide orthodoxa ad fontem quid
sibi vult?

Primò, vt sciamus, sine recta fide Baptis-
 mum

T

mum

cyra. cap. 7.
Ephes. 5.
Marc. 16.

mum nihil prodesse. Nam qui crediderit, &
 baptizatus fuerit, hic saluus erit; qui verò non cre-
 diderit, condemnabitur.

Secundò, hoc Baptismi Sacramentum
 sic esse & dici Sacramentum fidei, vt per il-
 lud infantibus virtus fidei infundatur, & a-
 dultorum fides gratia Dei illustretur, for-
 metur, & in virtutem perficiatur. Vbi vel
 adultus per se, vel susceptores pro infante
 tertio responderint, Credo: vt *multiplicem*
lapsam (inquit Ambrosius) *superioris etatis*
absoluat trina confessio: & item Sacerdoti inter-
 roganti, Vis baptizari? responderint, Volo:
 confertur Baptismi Sacramentum corpus
 abluendo, & cor ipsum purgando ab omni
 peccato, lauacro aquæ, in verbo vitæ, inuo-
 cato nomine sanctæ Trinitatis; Ego te baptizo

Ephes. 5.

in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

*Cur baptizatus in vertice chrismate
inungitur?*

Vt sciat se Spiritus Sancti gratiam in hoc
 fonte accepisse, qui columbæ specie in Chri-
 stum Dominum baptizatum descendit: tum,
 vt intelligat se iam inunctum interna gratia,
 & externo chrismate, merito posse vocari
 Christianum.

Matth. 3.

Quid velum siue candida vestis?

Primò significat puritatem animæ & iu-
 stitiam, qua anima iam ab omni sorde pec-
 cati purgata, tanquam candidissimo vesti-
 mento

mento

mento induitur, iuxta illud: *effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* *Ezech. 36.*

Secundò, libertatem Christianam, quam hoc Sacramèto sumus assequuti, erepti de tenebris carceris, & immani seruitute diaboli.

Tertiò, læticiam internam & gaudium Spiritus: sicut enim vestis pulla est signū tristitiæ; ita vestis candida significat gaudium.

Quartò, futuram resurrectionē, ad quam per Baptismi Sacramentum ius & pignus accepimus.

Quintò, *Innocentiam Christianam* (ait Raba- *Lib. 1. de*
banus) *quam post ablutas veteres maculas, studio insti. cler.*
sanctæ conuersionis immaculatam seruare debe- *cap. 29.*
mus, ad presentandum ante tribunal Christi. Quia
talis exigitur à Christo, tam pura & nitida,
tam ab omni sorde & puluere aliena, qua-
lis data est in hoc Baptismi Sacramento. Ni-
hil enim *coinquatum aut immundum in regnum*
illud ingreditur. Veteres solebant totis octo
diebus, à Sabbatho Paschæ vsque ad Sabba-
thum sequens post Baptismum candidis ve-
stibus uti. Vnde etiam Sabbathum & Domi-
nica in albis nomē habent, ad inculcandam
nobis vitæ puritatem, quæ Christianos post
tanta dona à Christo percepta decet. Raba- *Lib. 1. de*
nus mystici illius veli candidi, quod infan- *insti. cler.*
tibus baptizatis imponitur, etiam hanc dat *cap. 29.*
significationem: *vt (ait) intelligant, se diadema-*

2. Pet. 2. tis regni, & Sacerdotalis dignitatis portatores, iuxta Apostolum: *Vos estis gens sancta, Regale Sacerdotium, offerentes vosmetipsos hostiam viam sanctam, Deo placentem.* Nam Sacerdotes in veteri Testamento, quodam mystico velamine caput, semper ornabant.

Quid, qui postremo omnium porrigitur cereus ardens?

Tres Theologicae virtutes significantur, quae baptizato per Sacramentum infunduntur; fides in lumine, charitas in calore, spes in cerei recta altitudine, quae ex imò sursum ascendit, sicut spes nostra ad caelos usque erigitur, & nos erigit. Cæterum hic cereus datur gestandus manibus: quia non sufficit corde fidem, spem & charitatem retinere, nisi etiam operibus prodamus & exeramus, *2. Thes. 1.* *mores (ait Apostolus) operis fidei vestrae, (id est, operosae fidei) & laboris charitatis, & sustinentiae spei.* Ideoque his virtutibus instructi iubemur, ire in pace, hoc est, non otari, non quiescere, non contenti esse his, quibus donati sumus, *Rom. 6.* *sed operari, progredi de virtute in virtutem, ad anteriora nos extendere, & in nouitate vitae ambulare.* Et sicut nobis in Baptismo cereus datur, ita egressuris ex hac vita redditur, ut eo tempore tali signo protestemur, (quando verbis non licet) nos Christi fidem inuiolatam retinere, charitatem

Cur agonizantibus cereus datur.

tem amplecti, & spe bona fulciri, optareque quod in nobis est, Christo sponso nostro occurrere, cum sapientibus virginibus, gestantes lampades ardentibus manibus nostris, nempe propositum firmum Deo placendi *Matth. 25.* & seruiendi.

Susceptorum officium quod est?

Hoc in Ecclesia antiquissimum constat, *Cap. 2. &* ex Dionysio Ariopagita, in eo fuisse, ut susceptor, quem patrinum vocant, susceptum *7. Eccl., Hier.* in his quæ fidei nostræ sunt, instituat. Sicut enim in naturali ortu hominis, nemo sine parente nascitur, & natus pædagogo traditur erudiendus; ita Ecclesia mater Christianorum, ubi Christo aliquem genuit Baptismo, sedulo curat, ne ei desit institutor, aut Pædagogus: & non contenta parentibus carnis, qui sæpè filios ad suam consolationem, non ad Spiritualem eorum vtilitatem diligunt, iuxta sermonem Domini: *Inimici Matth. 10. hominis domestici eius,* prouidet eis de alijs institutoribus: Quorum officium est, primò, *Dion c. 2. Eccl. Hier. rar.* pro infante ipso respondere, mundo renuntiare, fidem profiteri, ita planè, ut per os susceptoris infans loqui censeatur, & sese obstringere.

Secundò, sese obligare, ad institutionem infantis, ipsiq; Ecclesiæ testari, & fide iubere, se omnem daturus operam, ut infans iste,

vel etiam adultus, in his quæ sunt Christianæ
 religionis, erudiatur. Notanda est insignis
 admonitio D. Augustini: *Hoc itaque admono*
Serm 183. fratres dilectissimi, ut quoties Paschalis sollemnis
de temp. *venit, quicumque viri, quacumque mulieres de sacro*
fonte filios spiritualiter exceperunt, cognoscant se
pro ipsis fideiussores apud Deum existisse, & ideo
semper illis sollicitudinem veræ charitatis impen-
dant, & admoneant, ut castitatem custodiant, vir-
ginitatem usq; ad nuptias seruent, à maledicto, vel
periurio linguam refrenent, cantica turpia, vel
luxuriosa ex ore non proferant, non superbiant, nō
inuideant, iracundiam vel odium in corde non te-
neant, &c. Similia habet sermone 215. de tem-
pore, ubi susceptores monet, ut spirituales suos
filios, Apostolorum Symbolum & Orationem Do-
minicam doceant. Nam nescio (ait) qua fronte se
Christianum dicat, qui paucos versus in Symbolo,
vel in Oratione Dominica parare disimulat.

DE CONFIR- MATIONE.

*Quæ est Sacramenti Confirmationis
institutio?*

Promissa est Confirmatio à CHRISTO
Apostolis Ioan. 16. & Actor. 1. in ipso au-
tem Pentecostis festo exhibita,

Quæ sunt Confirmationis partes?
Materia seu Elementum est Chrisma, ab
Epif-